



Irena Joveva, poslanka Evropskega parlamenta
Evropski parlament
Rue Wiertz 60, 1000 Bruselj

Ljubljana, 16. september 2022

**Sporočilo za javnost evropske poslanke Irene Joveve
glede evropskega akta o svobodi medijev (MFA)**

Spoštovani,

"Evropski akt o svobodi medijev je nujno potrebna prihajajoča zakonodaja na ravni EU v celoti. V zadnjih letih svoboda medijev namreč krčevito pada po mnogih državah članicah. V Grčiji se je nedavno razkrilo, da so tajne službe grške vlade prisluškovale vsaj dvema novinarjema z vohunsko opremo Predator. Na Madžarskem je vlada ustanovila holding, ki združuje več kot sto različnih medijskih hiš, prek katerega oblastne strukture manipulirajo javnost, še tiste preostale pa z različnimi regulatornimi dejanji poskušajo ukiniti. Podobno je na Poljskem, kjer velike državne družbe s politično nastavljenim vodstvom kupujejo zasebne medije, medtem ko javna televizija brezsravno vrši propagando za vladajočo populistično stranko Zakon in pravičnost (PiS). V Sloveniji je prejšnja vlada pod vodstvom Janeza Janše pod lažnivimi pretvezami in s pritlehnimi proceduralnimi triki za skoraj leto dni ukinila financiranje Slovenske tiskovne agencije (STA), hkrati pa v programski svet RTV nastavila ljudi z namenom političnega prevzema in rušenja neodvisnosti medijske hiše.

Po začetnem hitrem pregledu predlagane zakonodaje pozdravljam vse našete ukrepe, ki jih predlaga Evropska komisija. Veliko od teh predlogov sem tako v neformalnih kot tudi v formalnih diskusijah z Evropsko komisijo predlagala sama in pravzaprav ponujajo rešitve za vse zgoraj našete probleme.

Poleg transparentnosti lastništva, transparentnosti državnega oglaševanja, depolitizacije medijev in zagotovitve neodvisnih uredništev bi izpostavila še zaščito digitalnega nadzora, ki jo nekatere vlade (vsaj v Grčiji in na Madžarskem) izvajajo. Zame so sicer najpomembnejši predlogi, ki naslavljajo težave, ki so se med vlado Janeza Janše izkazale za težave v Sloveniji (pri rušenju neodvisnih medijev) in so pravzaprav tudi "navdihnile" Evropsko komisijo pri določenih predlogih tega akta. Žalostno, a tako je, to je javno povedala tudi pristojna komisarka Vera Jourova.

Ena rešitev je, da na ravni EU ustvarimo zakonske določbe, ki obvezujejo financiranje javnih medijev, saj bi tako lahko Evropska komisija sprožila tožbo proti državi članici, ki bi to kršila. V slovenskem primeru namreč zaradi pomanjkanja pravnih osnov tega ni mogla storiti in je šele izrazit politični pritisk z grožnjami zamrznitve izplačil EU sredstev prisilil takratno vlado, da sprostí financiranje.

Sama bi predlog dopolnila z osnovanim finančnim skladom, ki bi z ravni EU omogočal vsaj začasno financiranje medijskih hiš, ki bi se soočale s tovrstnimi pritiski vladajočih struktur. Zaposleni na STA so v najhujšem obdobju namreč zaprosili za tovrstno financiranje neposredno iz EU, pa to zaradi pomanjkanja zakonske osnove ni bilo mogoče. To je ob približno 160 milijardah evrov letnega proračuna EU preprosto nedopustno in absurdno.

Druga zadeva so izkušnje aktualnega dogajanja na RTV in sicer politično nastavljenega programskega sveta, ki nato (poskuša) vpliva(ti) na neodvisnost poročanja z nedopustnim pritiskom na profesionalne novinarke in novinarje. Moč odločanja je treba prenesti na izključno uredništva sama, ne lastnike. Različne agende ali interesi posameznikov ter političnih strank ne bi smele biti mogoče, sploh pa ne v javnih medijih, za javni interes.



Demokracija sloni na informirani, kritični javni debati. Brez neodvisnih medijev se ta kmalu zruši. Akt medijske svobode bi skupaj s predlagano direktivo proti strateškim tožbam proti javni participaciji lahko znatno izboljšal stanje medijske svobode v Evropi. Upam, da v nekaterih državah za to še ni prepozno in da se omogoči pogoje, da novinarji še naprej opravljajo ključno nalogo javnega interesa v naših demokratičnih družbah."

Irena Joveva,
poslanka Evropskega parlamenta,
Renew Europe/Gibanje svoboda